

som paa den ene Side er i Stand til ved personlig Jagttagelse at skaffe sig Kundskab til Skolevæsenet i det Hele, ved at tage i Niesyn saavel Seminarierne som Skolerne, og som, idet han sætter sig i Forbindelse med Skolelærerne og Skolebestyrerne paa de forskellige Steder, kunde optræde som Ministerens Repræsentant med al den Vægt, som denne Stilling maatte give ham, medens denne Embedsmand paa den anden Side i selve Ministeriet burde have al den Betydning og Indflydelse, som med Rette maatte tillægges den, der havde samlet en saadan personlig Erfaring, hvorved et for Ministeriet føleligt Savn kunde afhjælpes. Jeg antager den saaledes af mig foreslaaede Post ikke blot for i høi Grad vigtig og betydningsfuld, men endog i Tidens Løb uundværlig, thi der kan ikke være Tanke om, at denne Sag, selv igjennem en lang Aarække, skulde kunne komme til en saa fuldkommen Afslutning, at en Virksomhed af den her foreslaaede Bestaaelse skulde kunne betragtes som overflødig. Jeg troer derfor ikke, at det er hensigtsmæssigt at give Forslaget den Skikkelse, som her er foreslaaet af Mindretallet, uagtet jeg naturligvis erkender, at ogsaa dette Forslag er udgaaet af Interesse og Varme for Sagen; men iøvrigt skal jeg ikke nærmere udtale mig desangaaende, førend der fra Mindretallets Side maatte fremkomme Uttringer, som kunde give mig Anledning dertil.

Bemærkning: Da jeg hører til det Mindretal, som har stillet det Forslag, som forekommer den ærede Minister noget dunkelt, saa skal jeg søge at oplyse dets Charakter, forsaavidt den er i Samstemning med og i Modsetning til det af den ærede Minister stillede Forslag. Det stemmer overeens med det af ham stillede Forslag i den Forudsætning, at det kan være nødvendigt for Cultusministeriet at have en til det omhandlede Hverv særlig beklædt Person eller Personer, der sættes i en nærmere umiddelbar Forbindelse med Almueskolevæsenet end hidtil, og at det kan være nødvendigt for Undervisningsministeren, i sit Ministerium, at have en Mand til sin Raadighed, der, idet han paa den ene Side har udført det nysnævnte Hverv, paa den anden Side, under Tilsyn af og i

Forbindelse med Ministeren, kan udarbejde de Lovgivningsarbejder og Bestemmelser, som kunde bevirke den Udvikling af Almueskolevæsenet, som ligger Undervisningsministeren paa Sinde. Jeg skal slet ikke gaae ind paa at undersøge, hvorvidt en saadan Fremgangsmaade i og for sig er gavnlig, eller ikke, men jeg vil kun udtale, at jeg for mit Vedkommende ikke antager, at man ad denne Vej vil naae Maalet. Jeg indrømmer villigt, at Sagen kan være tvivlsom, og at det vilde være urigtigt at lægge den ærede Minister Hindringer i veien for at virke paa denne Maade, naar han anseer den for den eneste, eller idetmindste for den bedste Maade, men det er jo noksom bekendt her i Forsamlingen, at efter min Anskuelse om Almueskolevæsenet vil det ikke kunne trives under denne centrale Paavirkning, men at det er min Overbevisning, at det bør være et kommunalt Anliggende, og at vi fra Statens Side maae affinde os med de nærværende Almueskolelærere, saaledes at deres Kaar og Stilling bliver taalelig og holdbar, indtil de træde ud af Virksomhed, og at vi derpaa maae gaae over til en Communalforvaltning af det hele Skolevæsen, saa at Communerne komme til at føle, at det er deres Pligt at bringe Almueskolevæsenet frem, men at de paa den anden Side ogsaa maae have Midler til at indvirke derpaa, naar de ville. Jeg lader imidlertid denne Anskuelse staae som individuel og vil ikke søge at gjøre den gjældende; thi det vil maaffee være længe, inden vi faae en Mand i Ministeriet, som vil betragte Sagen fra dette Synspunkt; det er jo naturligt, at vi, som ere opvoxede under en absolutistisk Forsatning med bureaukratiske Mellemled, ikke let kunne komme til at forstaae, at en saa vigtig Sag kan betroes til Communerne selv; det er let at forstaae, at vi ville vedblive at holde dem i Ledebaandet. Jeg vil altsaa gaae ind paa den ærede Ministers Anskuelse og give ham Midler til den Virksomhed, han efterstræber. Men nu kommer jeg til at omtale Modsetningen imellem den ærede Ministers og min Betragtning af Sagen. Den høitærede Undervisningsminister vil fra det første Øieblik af give denne Foranstaltning Charakteren af noget Vedvarende, idet han vil udvikle en ny Embedsforvaltning i